

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Accipite, & comedite; Hoc est corpus meum: iterum contra expositionem Caluinianam pressius defenduntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

audacia, impudentia maior & execrabilior est, quàm ut ullis penè verbis explicari queat, vnde & ad eam simpliciter patefaciendam paulò pluribus verbis vti necesse fuit.

EXPOSITIONIS CALVINIANÆ
super hæc Christi verba, *Accipite, & comedite,*
Hoc est corpus meum, refutatio.

His nunc ita expositis & constitutis, totam hoc loco Scripturæ huius Evangelicæ depravationem à Caluino excogitatam breuiter refutabimus. Ne (inquit) *sim nimium prolixus, tantum breuiter perstringam, qualis sit & quid in se contineat Domini institutio. Deinde quis sit eius usus, quatenus ex Euangelistis colligere liceat. Atque hoc primum occurrit, Christum Cœnam instituere, quam inter se communicent discipuli. Vnde sequitur diabolicum esse inuentum, quod se vnus homo à reliquo cœtu separans, priuatim Cœnam peragit. Quid enim minus consentaneum, quàm distribui inter omnes panem, & seorsim ab vno vorari? Quamuis ergo iactent Papistæ se in suis Missis Cœna Dominica habere substantiam, ex re ipsa tamen constat, quotquot celebrant priuatas Missas, totidem à Diabolo ad obruendam Christi Cœnam erecta esse trophæa. Hæc ille impostor impius & blasphemus. Christus quippe nō hîc Cœnam instituit, sed partim Sacramentum, partim etiam Sacrificium. Cœnantibus Apostolis accepit quidem Iesus panem, & c. nō quia Cœnam tunc aliquam peragebat, sed quia finita Cœna Paschali, & immediate post cœnam familiarem atque communem, nouum hoc mysterium aggressus est. Hoc ipsemet Caluinus hoc in loco fatetur. Finita (inquit) Cœna sacrum panem & vinum gustarunt, & D. Lucas apertè scribit quod calicem accepit postquã cœnauit, quod idem de pane Christum fecisse mysterij plenitudo cōuincit, & ipse Caluinus agnoscit. Quod de calice (inquit) peculiariter narrat Lucas, ego ad panem quoque extendo. Non ergo in hoc mysterio cœnauit aut Cœnã instituit Christus, sed nouæ legis Sacramentum & noui testamenti Sacrificium docuit. De Sacramento ipse Caluinus fatetur. Hoc sine controversia statui debet, abolicis figuris legalibus, proditum hic fuisse nouum à Christo Sacramentum. Sacrificium hîc à Christo etiam institui, illa verba verbis sacramentalibus adiecta, Quod pro vobis datur, & Qui pro multis effundetur, manifestè*

Mendacium.

Missæ priuata frustra impugmata.

Sacramentum & Sacrificium à Christo institutum, non Cœna.

Q 5

docent. Ostendunt enim hæc verba quòd per modum & sub
 conditione immolari corporis in vna specie, atque item sub
 conditione effusi sanguinis in altera specie, Christus in hoc
 Sacramento existat: nec magis obstat immolatio incruenta
 & mystica, quo minus sit immolatio vera, quàm obstat exi-
 dentia sacramentalis & mystica quo minus eadem sit realis
 & vera. Vnde non mentitur (ait August. Epist. 23.) qui interro-
 gatus responderit Christum in hoc Sacramento immolari. Im-
 molatur quippe in Sacramento. Hæc ille, & alibi: Sacrificij il-
 lius in cruce sacramentum, quotidianum voluit esse sacrificium.
 Nempe quod quotidie Ecclesia sacrificat. Vnde & D. Chry-
 sost. Hoc sacrificium est exemplar illius. Id ipsum enim semper
 offerimus. Huc, si opus foret, a uocari tota Antiquitas po-
 test. Christum enim in Cœna sacrificasse vno ore docent.
 Hieronym. in quæstionibus Hebraicis super Genesin. Leo
 sermo. 7. de Pass. Domini. Basilus in Psal. 109. August. præ-
 ter loca citata frequentissimè; in Psal. 33. conc. 1. & Psal. 109.
 in orat. contra Iudæos, cap. 9. de Ciuitate Dei libr. 17. cap. 4
 17. 20. & lib. 6. cap. 22. & lib. 18. cap. 35. contra aduersar. Lo-
 gis & Prophet. lib. 1. cap. 18. Epiph. har. 55. Ambros. de Sa-
 crament. lib. 4. cap. 3. Chrysostr. homil. de prodicione Iudæ
 & in Psal. 95. Theoph. & Uerum. in epist. ad Hebræos cap. 10.
 Irenæus lib. 4. cap. 32. Impie igitur & profanè Calvinus; qui
 Sacramenti & Sacrificij ratione neglecta, Cœnam hinc à Chri-
 sto institui ait, vt contra priuatas Missas declamaret. Quate-
 nus ergo sacrificium hinc peragitur, vnus homo ad rem tan-
 tam initiatus, & à reliquo cœli nō seipsum separans, vt cauil-
 lator Calvinus loquitur, sed per impositionem manuum ab
 Ecclesia Dei segregatus, priuatum peragit. Quatenus Sacra-
 mentum est, siue ab vno, siue à pluribus percipitur. Et est in
 Missa Catholica Dominica Cœna substantia, quia corpus
 & sanguis Domini, prout ipse instituit, in ea verè ac realiter
 accipiuntur; & illud quidem manducatur; hinc bibitur. Calui-
 nus ad obruendam Christi Cœnam sua ficticia metonymia,
 & Christi corpore ac sanguine tam procul à Cœna quàm
 cœlum à terra est eliminatis, nec nisi pane & vino in Cœna
 sua relictis, nobilissimum diabolo crexit trophæum. Pergit
 Calvinus.

Menda-
 rium.

Isdem verbis docemur (Accipite, & comedite) qualis in Cœ-
 na oblatio à Christo tradita fuerit. Iubet suos accipere. Ipse igitur
 igitur solus qui offert. Quod ergo Papistæ se in Cœna off. rre. sin-
 gunt, à contrario authore profectum est. Et certè mira est ista
 anast

anastrophe, ut mortalis homo, dum Christi corpus accipere iubetur, sibi eius offerendi partes arripiat: atque ita sacerdos à seipso creatus, Deo filium suum immet. Non disputo in presentia quam multis sacrilegijs scateat fictitia eorum oblatio. Mibi probare sufficit aded nihil habere Christi institutioni affine, ut directe potius repugnet. Hæc ille. Magnus impostor Calvinus turpiter ac nefarie incauto lectori imponit. Ait Christum in illis verbis, *Accipite, & comedite*, docere qualis ab illo oblatio tradita fuerit. Mentitur. Illa verba ad Christi oblationem nihil pertinent, sed ad usum rei oblatae. Christi oblatio in cœna Deo patri facta, in benedictione, gratiarum actione, & symbolorum consecratione, quum diceret, *Hoc est corpus meum*, Hic est sanguis meus, tota consistit. Alia verba, *Accipite, & comedite*, de rei benedicta, consecrata, oblata sumptione & usu loquuntur. Hæc vna est Caluini impostura mendax. Sequitur alia. *Iubet* (inquit) *suos accipere: ergo ille solus offert*, moxque hoc enthymemate confusus declamat contra Papistas quod *accipere iussi, offerendi sibi partes arripiant*. Sanè fungos ac stipites fore qui hæc sua legèrent, arbitratus videtur. Quis enim non statim aduertit impudentis hominis crassum delirium? Quis non videt Christum Apostolis suis non hoc solum dixisse, *Accipite, & comedite*, sed postea adiecisse, *Hoc facite in meam commemorationem*? nec sacerdotes Christi ideo offerre quia iubentur accipere, sed ideo offerre quia iubentur *facere* quod Christus fecit? Tota ergo corrui stolidi Caluini cauillatio. In verbo Christi, *Hoc facite*, non in verbo Christi, *Accipite, & comedite*, offerendi potestas fundatur, quæ Apostoli à Christo, sacerdotes ab Apostolis acceperunt. Ad hæc verba, & super hæc verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, nihil profus Calvinus in harmoniæ suæ commentario scribit. Hæc verba penitus intacta prætermittit, dissimulat, tacet: quæ eius altera nequitia & astutia est, ut circumueniat in errore. Christus igitur in vltima cœna solus quidem obtulit & immolauit corpus suum & sanguinem; sed iubens Apostolos facere quod ille fecerat, iussit offerre sicut ille obtulit; nec hoc institutioni Christi repugnat, sed ex ea necessariò consequitur. Sacerdos itaque (ait S. Dionysius Areopagita, D. Pauli discipulus) *hanc rem admirabilem ac stupendam facturum excusat se ad Christum primò decenter exclamans, Tu dixisti, Hoc facite in meam commemorationem*. Postea verò τὰ δῶα τῆς, diuina perficit & consecrat. Et iterum: ἐπιψηφῆ τὰ δῶα τῆς, consecrat diuinissima. Facit igitur sacer

Oblatio
Christi
quibus in
verbu con-
stabat.

Christi
verba, Hoc
facite, si-
lentio in-
uoluit Cal-
uinum.

Ecclesiast.
Hier. par.
3. cap. 3.

In homil.
de prodit.
Iuda.

cerdos quod Christus fecit; non à seipso sacerdos creatus, ut
calumniatur iste Satan, sed sacerdotio in Ecclesia Dei per
impositionem manuum presbyterij legitimè initiatus, idque
in persona non sua sed Christi. Vnde D. Chrysostr. Non homo
est qui proposita in mensa Domini corpus Christi facit & san-
guinem, sed ille qui crucifixus est. Sacerdotis ore verba profe-
runtur, sed eius virtute consecrantur & gratia. Tota antiqui-
tas huc aduocari posset. Sed contra vnius Caluini dementiam
sufficiunt hi duo antiquissimi Patres.

Menda-
cium.

Iam ad illa verba, Hoc est corpus meum, quæ & quanta ca-
uilletur Caluinus, expendamus. Quod his verbis panem conse-
cratum fuisse dicunt, ut fieret carnis Christi symbolum, non im-
probo, modo rectè hoc nomen ac dexterè sumatur. Panem ergo,
qui alendo corpori destinatus erat, elegit ac sanctificat Christus
in alium usum, ut spiritalis cibus esse incipiat. Atque hac est
conuersio cuius mentio fit apud vetustos Ecclesie scriptores. Vti-
mùm quòd ait nos dicere panem cōsecrari ut fiat carnis Chri-
sti symbolum, mētitur, ac fallit. Non enim ut fiat carnis Chri-
sti symbolum, sed ut fiat ipsa Christi caro, consecrari panem
Catholici affirmant. Nos retinemus verba Christi, non ver-
ba Caluini. Christus non dixit, Hoc est symbolum corporis
mei, sed dixit, Hoc est corpus meum, & ut omne symbolum,
signum, figura excluderetur, adiecit, Quod pro vobis datur.
Hoc symbolo corporis Christi aptari non potest. Deinde ro-
rum quidem est hunc panem à Christo sanctificari in alium

Conuersio
quali iux-
ta veterem
Ecclesiam.
De ijs qui
initiantur
mysterijs
cap. 9.

usum, ut spiritalis cibus esse incipiat: quia incipit esse ipsum
corpus Christi, qui spiritalis cibus est, & illa est conuersio
cuius mentio fit apud vetustos Ecclesie scriptores. Sic D. Am-
brosius. Probenius non hoc esse quod natura formauit, sed quod
benedictio consecrauit, maioremq; esse vim benedictionis quàm
natura, quia benedictione etiam ipsa natura mutatur. Et post
multa huiusmodi mutationum exempla è Scripturis prolata,
concludit. Sermo ergo Christi, qui potuit ex nihilo facere quod
non erat, non potest ea qua sunt, mutare in id quod non erat.
Non enim minus est nouas rebus dare quàm mutare naturas.

De Sacr.
lib. 4. c. 4.

Rursum alio in loco. Vbi accesserit consecratio, de pane fit cor-
pus Christi. Et paulò post: Non erat corpus Christi ante conse-
crationem: sed post consecrationem dico tibi quòd iam est corpus
Christi. Sermo enim Christi creaturam omnem mutare consu-
uit, & mutat, quando vult, instituta natura. Et post multa pro-
lata exempla, concludit. Ergo didicisti quòd ex pane fiat corpus
Christi, & quòd vinum & aqua in calicem mittitur, sed fit san-
guis

quis consecratione verbi caelestis. Et rursus cap. seq. *Antequam* Cap. 5.
 consecratur, panis est: ubi autem verba Christi accesserint, cor-
 pus est Christi. Et ante verba Christi, calix est vini & aqua ple-
 nus: ubi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur qui
 plebem redemit. Sic alij Patres. Origenes vetustissimus. *Obla-*
 tos panes edimus corpus iam per preceationem factos sanctum
 quoddam, & sanctificans. Greg. Nyss. Dei verbo sanctificatum
 panem in Dei verbi corpus credimus immutari. Eusebius Emi-
 lenus. *Quanta vis diuine benedictionis, ut in Christi substan-*
tiam terrena elementa commutentur! Cyprianus. Panis non ef-
 figie sed natura mutatus, omnipotentia verbi Dei factus est caro.
 Irenæus. *Quando mixtus calix & fractus panis percipit ver-*
 bum Dei, fit Eucharistia sanguinis & corporis Christi. Chryso-
 stomus. *Hoc verbum (Hoc est corpus meum) res propositas in*
mensa Domini transmutat. Et eius imitator Theophylactus
scribit, ineffabili operatione ista transformari, μεταποιῶνται.
 In Matth. cap. 26. & alibi, transelementari, μετασχηματίζονται. Cy-
 zillus Alexandrinus. *Condescendens Deus nostra fragilitati in-*
fruit oblati elementis vim vite, conuertens ea in veritatē pro-
pria carnis & sanguinis. Vtitur autem Damascenus in hac
conuersione describenda verbo μεταλαμβάνοντα, transferri. Et
Eusebius loco citato scribit, creaturas panis & vini nutu po-
tentia in corporis Dominici transire naturam. Et iterum. Inui-
sibilis sacerdos (Christus) visibiles creaturas in substantiam
corporis & sanguinis sui verbo suo secreta potestate conuertit.
 Hac est ergo elementorum panis & vini conuersio, transmu-
 tatio, & vt tandem significantius Ecclesia Latina loqui voluit,
 transubstantiatio, cuius (vt Calvinus hic dicit) apud *ueteros*
Ecclesie scriptores fit mentio: non qualem ille nobis mox in se-
quentibus verbis comminiscetur. Sic enim prosequitur.

Sed tenendum est interea non consecrari panem susurro &
flatu, sed clara fidei doctrina. Et sanè magica incantatio est
 quum ad mortuum elementum dirigitur consecratio: quia panis
 non sibi, sed nobis symbolum corporis Christi efficitur. Attende
 hominis blasphemiam in totam Christi, tum actionem tum
 institutionem. Negat panem consecrari verbo Christi, quod
 homo impius susurrum & flatum vocat. Addit maiori im-
 pietate magicam incantationem esse, quum ad panem vel vi-
 num dirigitur consecratio. Ergo magicam incantationem do-
 cuit nos Paulus quum ita scriberet: *Calix benedictionis, cui*
benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Ergo
magicam incantationem exercuit Christus, quum in multi-

Contra Cel-
sum lib. 8.

In sermon.
catechet.

Homil. 5.
de Pasche.

Sermo. de
cæna Do-
mini.

In homi. de
prod. iuda.

In Marc.
14.

Epist. ad
Calosyr.

De ortho-
doxa fide
lib. 4. c. 14.

Homil. 5.
de Pasche.

Blasphemia.

1. Cor. 10.
Consecratio
elemen-
torum pro-
bat.

plica

Luc. 9. plicatione panum & piscium, *ipsis benedixit*, ait Lucas & Mar-
 Marc. 6. cus, & ad ipsas creaturas suam benedictionem direxit? Ergo
 & 8. & in hoc Sacramento quum accipiens panem in manus bene-

Marc. 14. dixit, utique acceptum panem (ait enim Marcus, *Accipit panem & benedixit & fregit*) incantatione magica usus est Christus? Ergo tot vetusti Patres incantationem magicam ab Ecclesia exerceri docuerunt, quando ad ipsa hæc elementa panem & vinum consecrationem dirigi manifestè testati sunt?

Locis supra citatis. Origenes, *panes per precationem fieri corpus*, scribens, quid nisi super ipsos panes consecrationem fieri docet? *Dei verba sanctificari panem*, ait Nyssenus. *Mixtus calix & fractus panis percipit verbum Dei*, ait Irenæus. *Oblatis elementis vim vita influit Christus*, ait Cyrillus. Docent hæc testimonia ad ipsa elementa dirigi consecrationem. Quare Iustinus Martyr vocat panem *doxipion*, quasi dicas *eucharistiatum*, seu su-

Sermo de cena Domini. nus scripsit *calicem benedictione sacramentum*: Augustinus, *benedici & sanctificari id quod est in mensa Domini*. Et iterum alio in loco: *panem ex fructibus terre acceptum prece mystica consecrari*. Sed hoc totum impio Caluino incantatio magica est. Christus, Paulus, Patres omnes citati vni Caluino magiam exercent, si ad elementa ipsa panis & vini aliquam consecrationem dirigunt. Sed ut rumpatur Caluinus cum suis, ad ipsa elementa panem & vinum verba consecrationis dirigi, ipsa consecrari, benedici, ideoque in aliam planè naturam conuer- ti & immutari, docuit nos diuina Scriptura, docuerunt vetustissimi Patres.

Epist. 59. De Trinitate lib. 3. c. 4. Addit tamen insulsam ratiunculam Caluinus, ne ira intel- ligi debeat. *Quia* (inquit) *panis non sibi, sed nobis, symbolum corporis efficitur*. Sanè non sibi, sed nobis ipsum Christi corpus efficitur, ut Christus loquebatur, & post eum tot alij vetusti Ecclesie scriptores citati: non symbolum corporis, ut Caluinus ex suo cerebro mentitur. Quòd non ipsis elementis sed nobis mutatio fiat, quis ambigit? Sed quæ nobis mutantur, nonne verè mutantur? Quando panis efficitur corpus Christi, vel, ut Caluinus vult, symbolum corporis Christi, tametsi non sibi, sed nobis id efficiatur, nonne tamen verè efficitur? Aqua vinum facta in nuptiis, non ipsi aqua, sed conuiuiis presentibus vinum facta est: sed an propterea verum vinum illa aqua facta non est? An in verum vinum illa aqua conuersa non est? Hominis stupiditatem quis non videt? Et tamen placent miseris Caluinistis huiusmodi argumenta. Videamus cætera.

Insulsa
 Caluini
 ratiun-
 cula.

Insulsa
 Caluini
 ratiun-
 cula.

In summa, nisi aliud est consecratio quam solemne testimonium quo nobis terrestre & corruptibile signum Dominus in spiritualem usum destinat: quod fieri non potest, nisi clarè ad fidem edificandam resonent eius mandatum & promissio. Unde *Calvinus* rursus patet obscuro murmure & flatu apud Papistas impiè profanari mysterium. Quid sit elementorū panis & vini consecratio, iam ex vetustis Ecclesiae scriptoribus audiimus. *Calvini* commentum tota vetustas ignoravit. Eam itaque, ut profanam vocum novitatem, iuxta Apostoli præceptum de-
1. Tim. 6.
 uitamus, imò & averſamur atque execramur, in *periculis*; quo verbo Apostolus usus est. De solemni testimonio nihil Evangelium loquitur, nec Paulus memorat, quando huius mysterij institutio narrator. Nec terrestre signum in spiritualem usum Dominus destinat, ut *Calvinus* loquitur; sed terrestres naturas in spiritualem substantiam Dominus convertit, ut tot Patres citati uno ore contestantur. Ad fidem edificandam nullum hic sonat mandatum, nulla promissio; sed ad carnem Christi comedendam, & ad mortem Domini commemorandam, sonat hic mandatum Christi, *Accipite, & comedite, hoc est corpus meum: Hoc facite in meam commemorationem.* Hic duplex mandatū est, sed fidei edificandae nullum; tamen qui verumque hoc mandatū præstat, fidem suam egregiè exercet atque edificat. Sed hæc fidei edificatio (ut & alij huius divini Sacramenti fructus) ex manducatione corporis Dominici & mortis eius cōmemoratione consequitur, non est ipsa manducatio aut mortis Dominicæ commemoratio. Promissio hic est amplissima, *Quod pro vobis datur, Qui pro vobis effunditur.* Sed hæc promissio ex se, & quatenus talis, non ad fidem edificandam, sed ad salutem & remissionem peccatorū, aliaq; gratiæ beneficia consequenda pertinet. Ita non apud Papistas verbo Evangelico inhærentes, sed apud impios Calvinistas sua novella & extranea verba obtrudentes, impiè profanatur mysterium.

Eiusdem impietatis est quod sequitur. *Quòd si consecrat* *Calvinus?*
panem Christus, dum nobis testatur corpus suum esse, non imaginanda est substantia mutatio, sed tenenda est solum usus novitas. Iam enim ex vi verborum Christi, & doctissimorum Patrum sensu atque consensu ostensum est, dum Christus patrem consecravit, eius substantiam immutasse, de usus novitate nihil dixisse. *Hoc est corpus meum.* Verbo substantiali utitur Christus. Verbo novi usus non utitur. Verbū igitur Christi tenendum est, non verbum *Calvini.* Usus novitas, quam suppo-

supponit Calvinus, est vera nouitas, quam nulla cognouit antiquitas. Non ergo tenenda vsus nouitas cum nouis huius seculi magistris: sed tenenda substantia corporis Christi, quam Christus discrete affirmavit, & tota cognouit antiquitas. Sed nunc pressius disputabit Calvinus, & Achillem suum proferet, ut Christi verba ad metonymiæ tropum necessario con-
torqueat.

Caluini
Achilleso

Menda-
cium.

Pronunziat Christus, panem esse corpus suum. De Sacramen-
to habetur sermo, fateri verò necesse est Sacramentum visibili
signo constare, cui res signata coniuncta est, qua est eius veritas.
Iam & hoc satis tritum esse debet, rei signata nomen ad signum
transferri. Quare nemo in Scriptura mediocriter versatus ne-
gabit, quin sacramentalis locutio metonymicè sumenda sit. Omi-
to generales tropos qui passim occurrunt in Scriptura. Hoc tan-
tùm dico, quoties externum signum dicitur id esse quod figurat,
omnium consensu metonymicè locum dari. Baptismus si vocetur
lauacrũ regenerationis; si petra, unde aqua patribus in deserto
fluxit, vocetur Christus; si columba, vocetur Spiritus sanctus;
nullus controuersiam mouebit quin signis tribuatur nomen ve-
rum quas figurant. Qui sit ergo ut quod Sacramentis omnibus
commune est, ad cœnam aptari non sustineant quos tenet reuer-
entia verborum Domini? Simplex & literalis sensus eos dele-
ctat. Cur ergo in omnibus Sacramentis non valebit eadem re-
gula? Certè nisi petram substantialiter fuisse Christum conce-
dant, putida est, qua nos grauant, calumnia. Si panem exprimi-
mus vocari corpus quia sit symbolum corporis, labefactari ob-
tendunt totam Scriptura doctrinam. Neque enim hanc loquen-
di regulam nuper fabricauimus, sed ex veterum auctoritate
ab Augustino traditam omnes amplexi sunt, signis improprie
rerum spiritualium nomina ascribi: atque ita debere exponi om-
nes Scriptura locos ubi de Sacramentis sit mentio. Quorsum er-
go attinet dum axioma sumimus passim receptum, quasi in re
noua & insolita magnos clamores mouere? Caterum clament, ut
libuerit, praefracti homines; hoc apud sanos & modestos valebit,
in his Christi verbis sacramentalem esse loquendi formam. Unde
sequitur, panem, quia symbolum est corporis Christi, vocari
corpus. Hæc hæcenus Calvinus. De hac explicatione glori-
atur frequenter veluti de muro aheneo & clypeo fortitudi-
nis contra omnes suæ sententiæ aduersantes, aut proprietate
tem verborum Christi tenere volentes. Sed explicatio vana
ac fallax est, à qua ipse Calvinus recedit.

Primum à luculento mendacio orditur. Pronunciare Christum

stum ait *panem esse corpus suum*. Atqui non dicit Christus, *Caluini*
 Hic panis est corpus meum: sed dicit, *Hoc est corpus meum: mendacium*
 & ita dicit ut relatiuum *hoc* nec in Latino nec in Græco tex- *conuincitur.*
 tu cum pane quadrare possit, cum diuersi generis pronomen
 sit, nec nisi cum corpore conueniat. Sumit ergo sibi Calui-
 nus quod nemo illi Catholicus dabit, ideoque imprimis pro-
 bare debuerat.

Iam de Sacramento haberi sermonem nõ negamus; tamen si
 alij Calvinistæ in hac materia Eucharistica omnem Sacra-
 menti sermonem propter vocabuli ambiguitatem penitus
 aboleri & prætermitti debere censeant: quod multis ratio-
 nibus probare contendit Clebitius Calvinista in Victoria ve-
 ritatis & ruina Papatu Saxonici. *Sacramentum quoque visi-*
bili signo constare, cui res signata coniuncta est, quæ est eius ve-
ritas, loquendo de Sacramentis nouæ legis, quale istud im-
 primis est, libenter etiam concedimus, quia Sacramenta no-
 stra non sunt signa inania, sed efficacia. Alioqui hanc Caluini
 regulam ut generaliter veram meritò alij Zvingliani reij-
 ciunt, quum nec Agnus Paschalis, qui Christum repræsenta-
 bat, & liberationem filiorum Israel ex Ægypto, cum illis re-
 bus signatis vlllo modo coniuncta esset, quando res altera nec
 dum venerat, altera præterierat; nec serpens ille æneus qui
 Christum figurabat, Christum cõiunctum habebat; nec tam
 multa veteris populi sacrificia ac Sacramenta cum rebus quas
 significabant, (quando *umbra futurorum erant*) vllam cõiun-
 ctionem habebant. Regula igitur illa Caluini quam ait *fa-*
teri necesse esse, non est generaliter vera. Sed in Sacramentis
 noui populi veram esse (vnde contra aliam Caluini hæresim
 obiter obseruamus manifestum esse Sacramentorum veteris
 ac nouæ legis discrimen) agnoscimus.

Sed hæc ipsa regula Caluini, meronymiam & locutionem
 figuratiuam, quam statuit Caluinus, vel maximè refutabit. *Caluini*
 Si enim Eucharistia tale Sacramentum ac visibile signum est, *regula me-*
 cui res signata coniuncta est, res autem signata iuxta Calui- *ronymiam*
 num est *ipsum corpus Domini* (ait enim panem vocari corpus *Caluini*
 quia symbolum corporis est) consequetur necessariò ipsum *potenter*
 corpus Domini cum pane tanquam rem signatam cum suo *refutat.*
 signo adesse, quæ sententiâ Lutheranoꝝ est, quam ipse Cal-
 uinus reprobat, & in sequentibus refutare conatur. Rursum
 facessere debet, *efficacia, virtus, aut vita de corpore Christi in*
celo nobis deriuata, iuxta propriam Caluini sententiam; &
 ipsissimum Christi corpus præsens in hoc Sacramento sisti

R

debet. Est enim panis symbolū corporis (ait Calvinus) & signum cum re signata coniungi debet. Non est symbolū aut signum efficaciz corporis Christi, aut virtutis alicuius ex eo derivanda, sed ipsius corporis. Iuxta Calvinum Christus dicens, *Hoc est corpus meum*, hoc dixisse censendus est, *Hic panis est symbolum corporis mei*: & signum cum re signata debet esse coniunctum. Adest ergo ipsum Christi corpus cum pane: ipsum, inquam, veracissimum Christi corpus, quod pro nobis datum est. Sanè efficacia aliqua aut virtus corporis pro nobis data non est, sed ipsummet Christi corpus.

3.

Deinde si res signata cum suo signo, corpus Christi cum pane, infallibiliter cōiunctum est, falsum id totum erit, quod tum alibi semper, tum hoc ipso in loco in sequentibus tanquam propriæ suæ sententiæ punctum & cardinem lectori inculcat. *Sed hic* (inquit) *tria observare operæ precium est. Ne perperam res spiritualis cum signo misceatur: deinde ne quaeratur in terra Christus, vel sub terrenis elementis: tertio ne fingatur alia manducatio quàm quæ arcana Spiritus virtute Christi vitam nobis inspirat, quod ipsum non nisi sola fide consequimur.* Tota, inquam, hæc triplex observatio ex hac vna Caluini regula penitus concidit. Nam si in hoc Sacramento panis est signum corporis Christi, & signum debet esse cum re signata coniunctum, panis cum Christi corpore, quomodo fieri potest, quin res spiritualis (Christi corpus) cum signo, qui panis est, non misceatur, id est, non cōiungatur arctissime? Rursum, quomodo fieri potest, quin quaerendus sit in terra Christus, & sub terreno panis elemento quaerendus, postquam panis iste in terra est, cui Christi corpus ut res signata suo signo coniuncta est? Tertio, quomodo vitari potest vera corporis Christi manducatio, quando panis ille manducatur cui tanquam signo suo res signata Christi corpus coniunctum est? Aut enim qui manducat hunc panem, Christi quoque corpus manducat cum ipso pane coniunctum, ut rem signatam cum suo signo; aut falsum erit, rem signatam in hoc Sacramento cum suo signo, corpus Christi cum pane, iuxta regulam sacramentalem esse coniunctū. Hinc ergo sequetur omnia quæ contra Catholicam sententiam accumulare solet Calvinus: Christi corpus pluribus in locis simul esse sicut hic panis est: Christi corpus duplex esse, vnum in cælo visibile, alterum in terra invisibile, quod corporaliter adfit, sicut panis adest. *Nam hoc fateri necesse est* (ait hic Calvinus) *Sacramentum visibili signi*

Caluini
Achilles
ex ipso
Caluino
refutatur.

contra

constare, cui res signata coniuncta est, quæ est eius veritas.

Porro hanc cõiunctionem arctissimam atque certissimam magis confirmant exempla è Scripturis à Caluino prolata. Baptismus sic est *lauacrum regenerationis*, vt qui baptismum rite suscipiunt, rem signatam cum signo coniunctam, spiritum regenerationis cum ablutione externa recipiant. Petra vnde aqua Patribus in deserto fluxit, sic fuit signum Christi, vt ab illo signo non abesset Christus: *Bibentes enim Patres de illa petra materiali, biberunt de consequente eos petra Christo*; id est, hauserunt auxilia gratiæ à filio Dei, qui eos comitabatur & adiuuabat in omnibus. Columba sic erat signum Spiritus Sancti cum te signata coniunctum, vt Ioannes videns columbam, *viderit Spiritum Sanctum descendentem super Christum*. Sic ergo, si hæc à Caluino prolata rei præsentis conformia & similia sunt, qui accipit hunc panem, accipit corpus Christi præsens: qui manducat hunc panem, manducat corpus Christi præsens: qui videt hunc panem, videt corpus Christi præsens: in signo quidem, sed non inani aut fallaci, verum huiusmodi cui res signata coniuncta est. Sic ergo Caluini regula, & quæ ad illam confirmandam è Scripturis exempla protulit, ad ipsum maximè Caluinum refutandum, eiusque propriam sententiam penitus subuertendam, imprimis faciunt.

Cæterum Caluinus (quod attendat qui eius imposturas tenere & cauere cupit) nunc hoc in loco, vt suã metonymiam & symbolicam locutionem probet, vtget Sacramenti rationem, & panem à Christo vocari corpus vult, quia symbolum corporis eius est, & signo sacramentali res signata coniungi debet, quæ sit eius veritas. Atqui idem Caluinus, quando hæc Christi verba nõ tractat, sed de re ipsa præsentis corporis Christi disputat, nullam prorsus agnoscit *signi & rei signata*, panis & corporis Christi, *veram coniunctionem*, sed habitualem quandam & analogicam tantum, vt tam verè nobis exhibeatur corpus Christi, quàm verè exhibetur signum eius, & tunc offeratur quando signum offertur, panis videlicet in Cœna; ipsi tamen signo, ipsi pani, non propius adiungatur corpus Christi, quàm cælum terræ adiueretur. Corpus enim Christi non iam cum pane vitem signatam cum signo, sed in cælo tantum esse; nec mediante pane, aut cum pane corpus Christi accipi, sed tantum modò mediante Spiritu Christi vt causa efficiente, & mediante fide nostra vt causa instrumentali, sine qua fide nulla rerum cum signis intercedit cõiunctio.

R 2

Caluini
exempla
metonymiæ Caluini refuta-
tã.

Tit. 3.
1. Cor. 10.

Matth. 3.

Imposturas
Caluiniã-
na.

Caluini
vera sen-
sentia.

Ita ex vera Caluini sententia, panis, siue id quod Christus in Cœna porrexit, quòdque hodie in Sacramento accipitur, nullum planè signum est corporis Christi, nec ullam habet cum eo coniunctionem nisi imaginariam: & quando iuxta Caluinum percipitur corpus Christi, non id cum pane percipitur, aut per panis mādicationem, sed per solam fidem, quæ Christum in celo quærit; & per Spiritum Christi, qui non corpus suum sed vim quandam corporis viuificam ad nos traducit, idque aequè extra Sacramenti sumptionem quàm in illa aut cum illa. Ita in sensu Caluini vero, panis in Cœna nihil nisi inane spectrum relinquitur; & verba Christi, *Accipite, & manducate, hoc est corpus meum*, prorsus euacuantur. Et hunc totum suum sensum in fine explicationis suæ in hunc locum aperit, quem hic propterea proponemus.

1. r. Post illa tria quæ obseruari voluit posita, & à nobis superius commemorata, quòd *res spiritualis non debet cum signis misceri*, quòd *Christus in terra querendus non est*, quòd *illa manducatio fingenda non est quàm qua arcana virtute Spiritus Christi vitam nobis inspirat, quam sola fide consequimur*.

Mox illa tria confirmat & explicat magis his verbis. Primum hoc modo. Primum (vt dixi) maneat inter signum & rem signatam distinctio, nisi velimus omnia pervertere. Neque enim vlla restabit Sacramenti utilitas, nisi nos pro ruditate nostra capti à terreni elementi intuitu ad caeleste mysterium deducat. Proinde quisquis corpus Christi à pane non discernit & sanguinem à vino, nunquam intelliget quid velis Cœna vel quorsum his symbolis viuuntur fideles. Ad hoc primum quod attinet, discernere & distinguere ista omnino oportet, siue panem ipsum symbolum corporis ponas (vt vult iam cum Lutheranis Caluinus) siue solas species panis ac vini pro signo sacramentali agnoscas, vt nos Catholici credimus de quo mox plura dicemus. Non sunt autem ita discernenda, vt etiam sint separanda. Manere debet discretio, non aboleri coniunctio, quia *fateri necesse est Sacramentum visibile signo constare, cui res signata coniuncta est*. Quare si Sacramentum saluum esse volumus, sic signum à re signata discernemus, vt ea tamen non separemus ab inuicem, sed coniuncta relinquamus. Videamus nunc an quæ in Caluino sequuntur, hanc coniunctionem admittant. Sequatur (inquit) *deinde legitimus ille querendi Christi modus: hoc est, ne in terrenis nostris subsidant, sed sursum conscendant ad caelestem gloriam, in qua habitat*. Iam ergo iuxta Caluinum Sacramentum

Discernitur signum a re signata, non separatur.

men
Sac
celo
illa
euan
rin
cum
sed p
nem
vide
inque
tam
pra
Ecc
quo
celo
est.
natu
cum
per
sub
dep
tan
gen
ten
esse
est
sign
ster
stus
Ad
pro
(et
mu
lest
uet
in
vir
Ca
Ch
in
sig

mentum relinquendum est, signum negligendū est: Non in Sacramento, non in signo visibili, quod in terra video, sed in cælo, Christi corpus, rem signatam, querere debeo. Vbi ergo illa quam statuisti *signi cum re signata coniunctio*? Prorsus euauit. Nos verò Catholici in Sacramento Christum quærimus, tenemus, accipimus, manducamus, & signum visibile cum re signata possidemus, non panem cum corpore Christi, sed panis species cum corpore Christi. Atqui hanc cōiunctiōnem signi cum re signata, quam modò dixit *fateri necesse esse*, vide nunc vt in sequentibus magis dissoluat. *Neque enim*, Caluini inquit, *Christi corpus incorruptibilem vitam induit, vt naturam suam abijceret: unde sequitur finitum esse. Iam verò supra cælos ascendit, ne qua nos in terris crassa imaginatio occupet.* Ecce, probare vult Christi corpus cum signo sacramentali, quod in terra est, coniungi non posse, quia corpus Christi in cælo est, finitum est, & certo in cælis loco comprehensum est. Ad rem quod attinet, scimus Christi corpus secundum naturalem existendi modum, in specie naturali ac visibili cum tota corporis sui dimensione, non nisi in cælo esse; supernaturali tamen & mystico modo existendi, iuxta totam substantiæ suæ rationem; quæ à qualitate ac quantitate non dependet, in Sacramento existere; de quo hîc latiùs disputandi locus non est. Id vnum hoc loco contra Caluinum vrgemus, si non nisi in cælo Christi corpus est, si in terra querendus non est, quare lectores suos prius delusit, dicēs, panem esse signum corporis, & Christi verba hoc sonare, *Hic panis est signum corporis mei, signum autem sacramentale cum re signata coniunctum esse*? Addit adhuc Caluinus. *Et sanè si mysterium hoc cæleste est, nihil magis præposterum quàm Christum in terram deducere qui nos sursum potius ad se vocat.* Ad rem respondemus hoc mysterium planè cæleste esse, propter rem in hoc mysterio contentam planè cælestem (est enim panis verus qui de cælo descendit, & dat vitam mundo) propter fructum quoque huius mysterij planè cælestem ac diuinum: *Qui enim manducat hunc panem, viuet in æternum.* Denique propter cælestem & spiritualem rei in mysterio existentis modum: *Verba enim hæc spiritus & vita sunt, nec carnaliter, sed spiritualiter intelligenda.* Ad Caluinum verò quod attinet, cur nunc ait *præposterum esse Christum in terram deducere*, qui antea dixit panem (vtique in terra existentem) *signum esse visibile corporis Christi, signum autem cum re signata coniunctum esse debere, nisi quod*

Caluini
contradictio
ad
oculum
probatum.

Ioan. 6.

(vt dixi) impostor nequam lectori suo voluit illudere, & ad eum fallendum aliter loqui, aliter intelligere? Videamus quæ adhuc sequuntur. *Vltimum* (inquit) quod notandum esse admonui, est manducationis genus. Neque enim somniandum est, naturalem fieri substantiæ eius transitum in animas nostras, sed comeditur à nobis eius caro, dum ex ea vitam percipimus. Tenenda enim analogia est, vel similitudo panis cum carne, qua docemur, non secus pasci animas carne ipsa Christi, quam panis vigorem corporibus instillat. Spirituale ergo alimētum est Christi caro, quia nobis viuifica est. Ideo autē viuificat, quia vitam, que in ea residet, Spiritus Sanctus in nos diffundit. Ponamus totum hoc Caluini commentum (cuius ne gutta quidem in Scripturis apparet, sed ex eius malè tano cerebro totum profectum est) verum esse. Vbi est illa coniunctio rei signata cum signo visibili, corporis Christi cum pane? Quid facit panis manducatio; iuxta Caluinum? vbi nunc aut quorsum Christi verba, *Accipite, & manducate, hoc est corpus meum*? Quid symboli manducatio manducanti confert? Si signo res signata coniuncta est, an non qui signum accipit & manducat, rem quoque signatam accipit & manducat? minimè gentium, ait Caluinus. *Comeditur* (inquit) *Christi caro dum ex ea vitam percipimus, & spirituale alimentum est Christi caro, quia nobis viuifica est.* Sed quomodo, ex Christi carne vitam percipimus, aut quomodo nobis Christi caro viuifica est? An quia in signo panis eam comedimus, quia res signata suo signo coniuncta est? Nihil minus iuxta Caluinum. *Ideo* (inquit) *viuificat caro Christi, quia vitam, que in ea residet, Spiritus Sanctus in nos diffundit.* Et addit. *Quamquam aliud est vescei Christi carne quam in ipsum credere* (quod propter Giuglianos dixit, qui statuerunt, manducate Christum nihil aliud esse quam credere in Christum) *sciendum tamen est, non aliter Christo nos posse vescei quam per fidem: quia manducatio ipsa fidei est effectus.* Summa ergo est, carnem Christi manducari quatenus viuificat; viuificare quatenus vitam in Christo residentem Spiritus Sanctus in nos diffundit; ac per hoc non aliter nos vescei Christo quam per fidem. Sic tota causa, tota ratio, totus modus manducationis Christi est sola fides: quæ quidem exerceri potest non secus extra Sacramentum quam cum illo Sacramenti igitur manducatio iuxta Caluinum nihil profus ad corporis Christi manducationem confert; nisi quod fortasse fidē ipsam Sacramenti conspectus & vsus magis excitat. Qui Sacramentū accipit, in illo aut per illud aut cum illo

Caluini
sententia
Christi ver-
ba & tota
Sacramen-
ti rationē
penitus e-
medio tol-
lit.

Caluini-
na senten-
tia summa.

illo nihil nisi panem & externum symbolum accipit. Vbi ergo coniunctio illa signi cum re signata? Vbi est generalis illa regula & omnibus Sacramentis communis, quam antea premebat, locutione sacramentalem metonymicè sumendam esse? Prorsus enauit, prorsus verba & voces fuerunt, quibus interim Lectori fucum faceret, vt in verbis Christi, *Hoc est corpus meum*, sacramentalem esse loquendi formam, ideòque hunc habere sensum suaderet, Hic panis est symbolum corporis mei: quia propter coniunctionem signi cum re signata, alteram alterius appellationem accipit.

Nunc autè Christi sermo in illis verbis, *Hoc est corpus meum*, non est sermo aut locutio sacramentalis, rem signatam signi nomine exprimens; sed est sermo operatorius & forma verborum conficiens rem Sacramenti, simulque signum sacramentale demonstrans. Neque dixit, *Hic panis est corpus meum*; sed accepto in manus pane, eumque benedicens, dixit, *Hoc est corpus meum*, conficiens de pane corpus suum, & panem, quem in manus acceperat, illo verbo suo diuino, veraci, efficaci, conuertens atque immutans in corpus suum, vt ex tam multis & perspicuis veterum Patrum testimoniis, ex varia verborum Christi circumstantia, ex ratione noui testamenti ac fœderis in hoc Sacramento constituti, supra efficaciter ostendimus. Est quoque hîc verum Sacramentum à Christo institutum, & adest visibile signum cum re signata coniunctum, nõ ipse panis, qui in Christi corpus verbo Christi veraci & efficaci conuersus, panis esse desinit, sed species externa panis cum vero corpore Christi. Hæ species panis & vini, signa visibilia in hoc Sacramento sunt, cum ipso corpore & sanguine Christi, tanquam re Sacramenti signata, verè & intimè coniuncta: neque hæ species, quàm diu integræ manent, à corpore & sanguine Christi diuelli possunt. Qui has species accipit, manducat, & bibit, corpus & sanguinem Christi accipit, manducat, & bibit. Hæ species veram & plenam analogiam sacramentalem habent, quam ex natura cuiusque Sacramenti Caluinus desiderat. Quum enim Sacramenti natura in significatione sit posita, species istæ & accidentia, quæ sub sensum cadunt, signorum officio aptissimè funguntur. Itaque & nutritionem, & rem vnã quæ conflat ex diuersis, ipsæ species panis & vini satis significant, sicuti res signata verè nutrit, & accipientes eã vnũ corpus facit. Substantia cuiusque rei inuisibilis est, ideòque ad significandum inepta. Quare Christus substantiã panis à fide remouit, dicens post acceptum panem, *Hoc est corpus meum*, accidentia retinuit,

Verborum
Christi sen-
sus verus.

Sacramen-
talis ana-
logia in
Sacramen-
to Eucha-
ristia.

Num. 21. ad significandum idonea. Serpens æneus in figura serpentis, non in natura, seruauit analogiam, vt significaret Christum
 Act. 2. Saluatorem omnium qui credunt in eum. Linguae igneae in figura non in substantia linguarum, seruabant analogiam ad significandum Spiritum S. qui re ipsa super Apostolos descendit. Animalia in linteo demissa in figura non in substantia factis significabant Petro quod illi dictum erat, *Macta, & manduca*. Sic species panis ac vini à Christo consecrati satis significant, & sacramentalem analogiam satis seruant, vt cū Christi corpore & sanguine coniuncta signū sacramentale exhibeant. Hoc modo fatemur in hoc Sacramento diuinissimo signum esse visibile cum re signata coniunctū, quæ eius sit veritas. Nec tamē Christi verba opprimimus, aut fallacia atque elusoria facimus, sed, vt sonant, religiosè ac piè retinemus: vt quod esse corpus suū dixit, ipsissimū corpus suū esse credamus, nec symbolū nec signū, nec vim aut efficaciam aliquam viuificam è cœlo per Dei Spiritum diffusam. Adest Christi corpus cum specie panis, sicut res signata cum suo signo coniuncta.

Rei signata nomen ad signum in Christi verbis non transfertur.

Iam quod addit Calvinus *trium esse vt rei signata nomen ad signū transferatur*, verum sanè id est, sed in his Christi verbis nullum locum habet: in quibus, si vera Calvinus narrat, non ad signū rei signatæ nomen, sed ad re signatā signi nomē transfertur. Vult enim ad corpus Christi, rem signatam, corporis signum transferri, vt quum Christus dixerit, *Hoc est corpus meum*, intelligendus sit dixisse, *Hoc est signum corporis mei*. Sic res ipsa signata pro signo pronuntiabitur, quod profus contra naturam metonymiæ est, vt mox ostendemus. Deinde tametsi petra Christum, columba Spiritum Sæctum, Baptismus lauacrum regenerationis significant, quum nullum horum res ipsa quam signant substantialiter sit, nihil tamen simile in Christi verbis attendi potest. Nunquam enim de illa petra dictum est, *Hæc est Christus*: nunquam de columba, *Hæc est spiritus Sanctus*: nunquam de Baptismo, *Hic est lauacrum regenerationis*, &c. Non est, inquam, dictum cum huiusmodi circumstantiis & appëdicibus quæ sensum verborum literalem probant, cum quibus hæc verba dicta sunt, *Hoc est corpus meum*, sicuti in superioribus etiam demonstrauimus. Nulla igitur est inter alias illas locutiones, *Petra erat Christus*, *Vidi Spiritum Sanctum descendentem sicut columbam*, *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis*, & inter hæc Christi verba, *Hoc est corpus meum*, similitudo profus, nulla affinitas, nulla comparatio. Planè igitur Calvinus totū Christi sermonem
 labefa

labefactat, corrumpit, peruertit, quum quod Christus corpus suum esse veraciter dixit, ille non nisi symbolum corporis dixisse & dedisse affirmet.

Nec hanc loquendi formulam nouellam, & impiam, ex veterum autoritate ab Augustino traditam Calvinus accepit, dum signis improprie rerum spiritualium nomina ascribi docet. Scriptum hoc sane reliquit Augustinus. Si Sacramenta quandam similitudinem earum rerum quarum sunt Sacramenta, non haberent, omnino Sacramenta non essent. Ex hac autem similitudine plerumque etiam ipsarum rerum nomina accipiunt. Sicut ergo secundum quendam modum Sacramentum corporis Christi corpus Christi est, ita Sacramentum fidei fides est. Sed hæc verba Caluini dementia non suffragantur. Augustinus dicit: Sacramentum corporis Christi (id est, species sacramentales) vocari secundum quendam modum corpus Christi, sed non dicit corpus Christi vocari aliquo modo Sacramentum corporis, siue signum aut symbolum corporis, sicuti Calvinus dicit. Longè aliud est dicere, Sacramenta seu sacra signa accipiunt ipsarum rerum nomina quarum sunt signa, (quod Augustinus dicit) & dicere, ipsas res accipere nomina signorum ipsorum, ut Calvinus dicit. Dicuntur quidem & elegantius dicuntur arma pro bello, toga pro pace, laurea pro triumpho, lingua pro eloquentia, fasces pro magistratu, sceptrum pro Rege, quia hæc omnia signa sunt & notæ earum rerum quarum nomina accipiunt; sed nemo econtra dixerit bellum pro armis, pacem pro toga, triumphum pro laurea, eloquentiam pro lingua, magistratum pro fascibus, Regem pro scepro. Metonymia quippe signi & signati non est reciproca, ut sicut signum collocatur pro signato, sic vicissim signatum vicem ac locum signi subeat. Quod ergo Augustinus dixit, ex natura metonymicæ locutionis dixit. Quod Calvinus finxit, contra naturam & rationem locutionis metonymicæ confictum est. Sic iuxta August. baptismus qui est sacramentum fidei, significat fidem in paruulo baptizato, qui signum fidei accipere potest, actum fidei exercere non potest; sed quod fides significet baptismum, nec Augustinus nec vllus theologus dixerit. Vocabulum panis significat apud Paulum corpus Christi, siue quia speciem panis eo nomine exprimat, siue quia id dicat vnde corpus Christi confectum est, sicut Euāgelista dicit gustasse archiriclinum aquam vinum factum. Sed vocabulum corporis Christi, nec apud Paulum nec in vlla Scriptura panem denotat, aut pro pane accipitur. Aquæ nomen tri-

Augustini
sententia
explana-
tur.

Epist. 23.
ad Bonifa-
cium.

Signa ac-
cipiunt no-
mina re-
rum, non
res signo-
rum.

Metony-
mia nõ est
figura re-
ciproca.

I. Cor. 10.

Ioan. 1.

visitatissimo Scripturarum; quando & Eua vocatur caro Adæ, *Genes. 3.*
 quum suam illa tunc carnem non Adæ haberet, quia de illo
 sumpta erat; sicut virga Moysis in serpentem versa virgæ no- *Exod. 7.*
 men retinuit, & aqua in vinum versa aqua vocatur apud Ioan- *Ioan. 2.*
 nem: quo etiam modo cæci dicuntur à Christo videre, & clau- *Luc. 7.*
 di ambulare, qui non iam sed olim cæci ac claudi fuerant. Sed *In antido-*
 hanc responsionem & adhuc alias altissimè dissimulans Cal- *ris nostris*
 uinus, argumentum semper premit, solutioni argumenti non *Apostoli-*
 satisfacit. Latius hunc locum ad ipsum Apostoli textum tra- *ci.*
 ctauimus.

Pergit Calvinus. *Deinde ab eorum figmento abhorret ipsa
 natura Sacramenti, cui non constabit sua integritas, nisi verum
 sit externum symbolum. Vnde enim discemus Christi carne pa-
 sci animas nostras, si verus panis non statuatur nobis ante ocu-
 los, sed inane spectrum?* Huic argumento à natura Sacramen-
 ti ducto, quod in proximè præcedentibus latè tractauit Cal-
 uinus, latè respondimus, & verum hîc adesse externum sym-
 bolum ostendimus, quia adsunt species panis ac vini ad signi-
 ficandum aptissimæ. Sed certè Calvinus ille est qui externum
 symbolum à re significata diuellit, & mutilum Sacramen-
 tum facit, dum in cœna sua nudum panem ponit, Christi au-
 tem corpus non nisi in cælo: idque adeo vt nec mediante pa-
 ne aut signo externo, sed sola mediante fide nostra. & spiritu
 Christi, nec ipsum Christi corpus (res in Sacramento signa-
 ta) sed quædam ex eius corpore vis viuifica, in illa sua cœna
 profana & commentitia percipi fingatur. An iuxta Calvinum
 sacramento sua constat integritas (quod contra nos toties
 vibrat) qui tot modis Sacramentum lacerat; & signum quod
 fingit, à re signata tot modis diuellit? Quod autem hîc dici-
 mus, paulo superius comprobatum reliquimus.

Iam quod tam anxie rogat, *unde discemus Christi carne
 pasci animas nostras, si verus panis non statuatur ante oculos;*
 primum ipse Calvinus negat penitus ipsa carne Christi pasci
 animas nostras, & solam ab ea in cælo semper residente, vim
 & efficaciam quandam spiritualem per spiritum Christi ve-
 luti canalem in animas nostras diffundi comminiscitur. *Sub
 hac (inquit) corruptibilia elementa, panem & vinum, Christi* *Instit. lib.*
à cælo retrahere non est opus, quò ipsius participatione fruamur, *4. cap. 17.*
quando hoc beneficij per Spiritum suum ipse nobis largitur, vt *num. 12.*
*vinum corpore & spiritu & anima secum fiamus. Vinculum er-
 go istius coniunctionis est spiritus Christi, cuius nexu copulamur,
 & quidam veluti canalis per quem Christus & est & habet
 quòd*

Ibidem
num. 32.

Postulat à
Catholicis
Calvinus
quod ipse
negat.

Realis &
corporalis
Christi
praesentia
probat.

quod ad nos derivatur. Hæc de Spiritu Christi veluti canali per quem ad nos Christus derivetur. Nunc nõ ipsam carnem Christi ad nos derivari, nec ipsa carne pasci animas nostras, his verbis docet. *Ingenuè confiteor mixturam carnis Christi cum anima nostra, vel transfusionem qualis ab ipsis docetur* (Lutheranos intelligit, qui sub pane & cum pane veram carnem Christi praesentiam, & veram ex carne Christi animæ alimoniam statuunt) *me repudiare: quia nobis sufficit Christum è carnis suæ substantia vitam in animas nostras spirare, imò propriam in nos vitam diffundere, quamvis in nos nõ ingrediatur ipsa caro.* Hæc ille. Qua igitur fronte Catholicos vget impostor, unde discant Christi carne pasci animas nostras, si verus panis ante oculos non statuitur, quando ipsemet hunc verum & nudum panem ante oculos statuens, ipsa tamen Christi carne pasci animas nostras pernegat? Nos autem vera Christi carne realiter & substantialiter praesente animas nostras pasci, nõsque cum eo (beneficio Sacramenti huius) non fide tantum ac Spiritu, sed (vt Patres docuerunt) *corporaliter, naturaliter, ac re ipsa* cum Christo coniungi docemus ac credimus, non propter solam praesentiam specierum panis & externi symboli, quasi ab illa potissimum veræ carnis Christi praesentia penderet, sed alias multas ob causas. Primum propter Christi verba veracia, efficacia, operatoria, *Accipite, & comedite: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur.* Deinde ex analogia huius sermonis cum aliis similibus in Scriptura locutionibus quas supra annotauimus; tum ex officio obsequandi nouum testamentum & promissiones à Deo factas in ipso, quod non nisi per ipsam Christi carnem & sanguinem praestari potest, vt & supra ostendimus, & apud Lucam magis ostenderetur; potro ex propria efficientia huius Sacramenti, quam Ioan. 6. cap. Christus exposuit, vt eo in loco docebitur tandem ex ipsa pugnãtia, absurditate, & indignitate qua tantum mysterium aduersarij afficiunt, vbi à literali verborum sensu recedunt, quod & supra accepimus. Ex his omnibus non ex sola Sacramenti peculiari ratione, didicimus vera Christi carne in hoc Sacramento pasci animas nostras.

Pergat Calvinus. *Ad hæc quid de altero symbolo dicent? Neque enim dicit Christus, Hoc est sanguis meus; sed, Hic est calix.* Ergo secundum eos non modò vinum, sed materia ex qua constitutus erit calix, necesse erit transsubstantiari in sanguinem. Ridiculam planè argumentum. Christus in verbo calicis notissimo & vulgari tropo vsus est: ergo in verbo sanguinis eodem

Mèdaciũ:
nam apud
Matthæũ
Christus
hoc dicit.

dem vsus fuisse censendus est. In vno non potest non tropus esse ip[s]is rusticis notissimus: ergo in altero similis tropus esse debet, vbi nulla vulgaris locutio apparet; imò vbi verba proximè coniuncta omnem tropum disertissimè remouent: ista videlicet, *Qui pro vobis effundetur: item, Noui testamenti.* Ex quibus verbis realem sanguinis Christi exhibitionem, præsentiam, & sumptionem, efficacissimè deduci ac probari in superioribus comprobauimus: quod propterea hîc non repetimus. Superest vltimum Caluini argumentum.

Iam quod apud Matthæum habetur, Non bibam de hoc fructu vitis, clarè demonstrat vinum fuisse quod porrexit. Atqui ex Luca manifestè patet (quod & supra explicuimus) hæc verba non post diuina peracta mysteria in vltima cœna, sed in secunda Christi cœna familiari, & ante tradita mysteria, pronuntiata fuisse. Deinde (vt aliquid hîc addamus) Lucas tam de pane quàm de vino prælocutum fuisse Christum hunc in modum tradit: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum*, quod de vltimo agno Paschali necessariò est intelligendum. *Dico enim vobis, quia ex hoc* (id est, deinceps, *in t[er]ti*) *non manducabo illud* (id est, istiusmodi Pascha) *donec impleatur in regno Dei*, id est, donec in resurrectione iustorù, nouus cibus, nouum Pascha, nouum manna comederur. Quod aliis verbis & paulò plenius Matthæus sic effert, *Vsque in diem illum*, id est, vsque ad tempus resurrectionis generalis, *cùm illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei*, id est, quando spirituale vinum, cuius hoc materiale & naturale vinum signum est, vel, si cum Caluino post mysteria hæc verba Christum dixisse ponamus, cuius hoc in calice vobis porrectum signum est (nam & sanguis Christi in hoc Sacramento pignus est futuræ gloriæ) *bibam vobiscum*, pariter mecù conglorificatis, *nouum in regno Patris mei*, id est, spirituale & alterius generis in beatitudine æterna. Quia videlicet vt nunc in Sacramento me accipitis, comeditis, & bibitis, ad alimoniam, refectionem, & consolationem animarum vestrarum; sic in regno Patris mei me toto & præsentè fruemini in gloria, ad magnum incrementum & accessionem beatitudinis vestræ. Prosequitur Lucas hunc in modum. *Et accepto calice*, non consecrato (de quo postea disertè loquitur, post panis consecrationem, *Similiter & calicem, &c.*) sed profano, quo in familiari cœna utebatur, *gratias egit*, more Iudæorum & patrum familiars, in hac max mè cœna post agnum Paschalem comestum celebrari solita, & dixit: *Accipite, & diuidite inter*

Verba, de
genimine
vitis, ad
Eucharis-
tiam non
pertinent.

Luc. 22.

vos,

vos, id est, singuli bibite, sicut ego vobis præbibi. Accepto enim calice, non significat in manus tantum accepto, sed & hausto ac propinato, more familiaris cœnæ Iudæorum: quam tam Calvinus quàm Beza hoc loco commemorant. Dico enim vobis, quòd non bibam de generatione vitis, id est, de communi vino, & in familiari vobiscum cœna, donec regnum Dei veniat, id est, usque ad resurrectionem generalem, ubi nouo potu vos reficiam: quod paulo apertius Matthæus posuit, ut supra explicatum est; tamen non seruato ordine, ut Lucas facit: qui statim aggreditur aliam Christi & vltimam cœnam, in qua diuina mytheria tradebat. Et accepto pane, &c. Hæc res quum apud Lucam ita clara sit, ut vel Christum bis calicem consecrasset (quod est absurdissimum) fateri oporteat, vel ad mytherium calicis consecrati hæc verba non pertinere agnoscere necesse sit, manent tamen in sua pertinacia Calvinistæ, & ordinem discretissimè à Luca seruatum, remque totam ab eo plenius enarratam aduertere nollunt.

Post hæc præclara argumenta concludit Calvinus: *Ergo modis omnibus refellitur Papistarum inscitia.* Atqui an non potius Calvinus tam inscitia quàm impietas modis omnibus à nobis refutata sit, iudicet quilibet æquus Lector, resque loquatur ipsa.

27. *Bibite ex hoc omnes.*

Hic latum sibi campum contra Ecclesiam Catholicam hexcurrendi aperiri existimauit Calvinus. Hoc ut licentiosius præster, aliquod prius futuræ accusationis fundamentum ac robur ponit. *Quia Christi (inquit) consilium fuit fradem nostram sibi totam obstringere, ne quid extra ipsum queramus, duobus symbolis vitam nostram in se inclusam esse restitutus est. Indiget corpus hoc ad fouendam & sustinendam vitam cibo & potu. Christus ut se unum nobis ad præstandas omnes salutis partes in solidum sufficere doceat, sibi vices potus ac cibi tribuit: in quo mira eius indulgentia relucet, quòd fidei nostra consulere volens, ad carnis nostræ ruditatem ita se demittat.* Dici solet: Cæcus de coloribus iudicare non potest: Multo minus cæcus hæreticus de Christi consilio iudicium ferre. Quod fuerit Christi consilium in duplici specie corporis ac sanguinis sui exhibenda, non odio Ecclesiæ & superbo sui ipsius amore excæcatus Calvinus, sed Catholica Christi Ecclesia eiusque Præpositi ac Magistri & optimè intelligunt.